

Ověření diagnostických a intervenčních postupů ve školním prostředí s důrazem na inkluzivní-dynamickou diagnostiku

(Diagnostika ve ŠPP z pohledu školních psychologů zapojených do projektu RAMPS – VIP III)

Za účelem zjištění stavu diagnostiky ve školních poradenských pracovištích byla na některých pracovištích realizována tematická metodická zpráva a proběhly strukturované rozhovory metody focus group s některými regionálními skupinami školních psychologů. Tyto rozhovory vedli metodici školních psychologů.

Cílem bylo zjistit obecné aspekty diagnostiky, jako je obecný stav využívání diagnostiky školními psychology, diagnostické postupy a metody, které jsou školními psychology využívány, postup získávání podkladů k diagnostické rozvaze (spolupráce dalších lidí uvnitř školy i mimo ni) a postup a průběh další práce s diagnostickými zjištěními ve škole. **Cílem bylo také zpřesnit původní zadání z projektové dokumentace uvedené v monitorovacích indikátorech tak, aby výstupy lépe odpovídaly požadavkům odbornosti (viz připravovaná žádost o podstatnou změnu č. 5).**

Druhá část byla zaměřena na percepci možností dynamické diagnostiky školními psychology, zvláště potom: povědomí o principech dynamické diagnostiky, využívání principů dynamické diagnostiky, využívání dynamických diagnostických metod a spolupráce v průběhu dynamické diagnostiky uvnitř i mimo školu.

Obecné aspekty diagnostiky - diagnostika ve škole:

1. Co považují za součást procesu diagnostiky (s jakými vstupními daty pracují, které činnosti považují za součást diagnostického procesu).

Odpovědi ukazují, že za součást diagnostického procesu je považováno veškeré získávání informací o žákovi a rodině, které psycholog získá cíleně nebo náhodně v průběhu celé školní docházky žáka, včetně informací z jeho okolí, MŠ, zápisu, předškolní přípravy i jeho mimoškolních činností a sledování jeho další životní dráhy. Za součást procesu diagnostiky je považováno i domlouvání smyslu celého procesu, použití testovací metody a vyhodnocení výsledků. Dále rozhovor s účastníkem testování a práce s celým sociálním systémem, pokud toto považují školní psychologové společně s testovanou osobou za užitečné (rozhovor s rodiči, učitelem, popř. dalšími osobami např. práce s celou rodinou). Dále považují za součást procesu písemné zprávy z minulosti, které se vztahují k řešenému problému.

Je to tedy v pojetí školních psychologů práce s dostupnými daty o dítěti – informace od rodičů a učitelů, pozorování dítěte ve třídě při výuce (kognitivní funkce), v době mimo výuku (sociální kompetence).

Dále jsou používány jednotlivé diagnostické metody. Někdo používá indikovaně kognitivní zkoušky za účelem zjištění struktury kognitivních funkcí, na což pak navazují postupy k jejich rozvíjení; někdo spíše vychází z pozorování, které doplní případně o dotazníky (např. na styly učení).

Mezi diagnostickými metodami má své místo řízený rozhovor s žákem, s rodiči, s učiteli, opakované sledování dítěte v hodině, v kolektivu. V případě výchovných problémů též diagnostika třídního kolektivu. V případě výukových obtíží též analýza sešitů, pracovních listů. Diagnostika stylu učení dítěte.

Příklady:

Provádím rozhovory s vyučujícími, pozorování ve třídě, rozhovor se žákem, rozhovor s rodiči, nahlížení do sešitů žáka, projektivní kresebné techniky (kresba postavy, kresba stromu, kresba rodiny, kresba začarované rodiny), Rorschachova metoda, WISC III, pozorování žáka při diagnostické činnosti. Dále provádím skupinovou diagnostiku B3, SORAD, skupinové aktivity ve třídách.

Rozhovor, pozorování, výstupy ze školní činnosti.

Vstupními daty jsou většinou ústně zprostředkované informace a popis problému podané třídním učitelem žáka nebo rodičem dítěte.

Za diagnostický proces považuji všechny úkony mající za cíl zmapovat problém (tj. podrobný rozhovor s rodičem, s učitelem, pozorování dítěte, vyšetření celkových nebo dílčích kognitivních schopností a procesů). Následně do něj zahrnuji také zpětnou vazbu získanou od rodiče, učitele po realizaci stanovených nápravných doporučení.

2. Kdy nejčastěji využívám diagnostiku?

V souvislosti s touto otázkou by široce diskutován obsah pojmu „diagnostika“. Lze rozlišit dva pohledy: v širším pojetí je za diagnostiku považován celý diagnosticko – intervenční proces, v užším pojetí činnosti směřující ke stanovení diagnózy, resp. popsání stavu.

Příklady:

Výukové nebo výchovné obtíže a jejich prevence, vztahové problémy v kolektivu a jejich prevence, rozdělení žáků do tříd.

V oblasti kariérového poradenství, dále při signálech poruch učení a chování nejvíce ve spolupráci se speciálním pedagogem nebo se školským poradenským zařízením.

V případě obtíží v učení, v případě adaptačních obtíží, obtíží v kolektivu.

Při výukových potížích, při náročných situacích v rodině žáka, při problémech v kolektivu, kariérové poradenství.

Na žádost třídního učitele (B3, B4), v případě volby povolání je to pak žák. Pro potřeby OSPODu, SVP, PPP používám pozorování, rozhovoru.

Především v případech školního selhávání, či nápadností ve školní práci dítěte. Dále ke zhodnocení školní zralosti předškolních dětí.

3. Potřebuji k tomu speciální diagnostické metody (testy, dotazníky...)? - uveďte, které konkrétně používáte

Mezi speciální diagnostické metody, které nejčastěji školní psychologové využívají, patří:

Sociometrické dotazníky (SORAD, B3, B4)

Kresebné testy s možností projektivního hodnocení (kresba postavy, začarovaná rodina, test stromu,

Dotazníky způsobu výchovy v rodině

Baterie testů pro zjištění SPU (test čtení, psaní, test sluchového a zrakového vnímání, Test jazykového citu, kresebné testy - TKF, test obkreslování)

Testy pro kariérové poradenství (IST 2000 R, osobnostní dotazníky, dotazník volby povolání)

WISC III

Testy školní zralosti

Paměťový test

Číselný čtverec

Test pozornosti

Škála zjevné úzkosti pro děti

Příklady:

Využívám všech testů, které mám k dispozici. Jde především o komplexní test WISC-III, Test školní zralosti, Test laterality, ojediněle používám Číselný čtverec, Rayovu figuru, Paměťový test, Test pozornosti D2, Škálu úzkosti, B3 a B4.

Pokud mluvíme o procesu diagnostikování, tak ano, k tomuto procesu vždy potřebuji speciální diagnostické metody nebo zprávu poradenského psychologa a speciálního pedagoga. Jinak tento proces nenazývám diagnostickým procesem, ale společnou prací se žákem či studentem na jeho potřebách, problémech, tématech nebo dle povahy problému terapeutickým procesem.

4. S kým při diagnostice spolupracuji?

Do diagnostického procesu školního psychologa vstupují vedle poznávaného dítěte především jeho rodiče a učitelé, případně další instituce, v jejichž péči dítě je.

Příklady:

Všichni minulí i současní učitelé žáka, asistenti, vychovatelky, vedoucí kroužků, spolužáci, rodiče.

Výchovný poradce, metodik prevence, vedení školy, další odborníci mimo školu – PPP, SPC, SVP, dětský psychiatr, neurolog.

Kromě klíčové osoby také s učitelem, a pokud je to možné a dává to smysl, tak s rodiči. Dle možností a potřeb a se souhlasem dotyčného s dalšími členy týmu školního poradenského pracoviště.

S rodiči, třídním učitelem, dalšími pedagogy.

Se žákem, rodičem, učitelem, metodikem, PPP, SVP, OSPOD, FOD, psychiatrem.

Při diagnostice spolupracuji s rodiči, OSPODem, PPP, SVP, metodikem školní prevence, pedagogy.

Spolupracuji především s rodiči a učiteli, metodikem, pokud si to případ žádá, pak s PPP, SPC, OSPOD a jinými institucemi a zařízeními.

5. Jak v diagnostice spolupracuji s učiteli?

Nejvýznamnější roli učitele školní psychologové spatřují v upozornění, že žák má potíže, dále v poskytování zpětné vazby, v jeho účasti na dlouhodobém pozorování žáka na cestě k dosahování změny. Učitelé poskytují cenné informace o problému, o školních výsledcích žáka, zprostředkovávají přístup ke školním výtvorům žáka. Pokud se problém týká školy, pak s učiteli spolupracují také na nápravě.

Byla vedena diskuse o různých úrovních spolupráce s učiteli v závislosti na jejich otevřenosti a ochotě na sobě, či svých přístupech k žákům pracovat (může velmi ovlivnit řešení konkrétních problémů). Lépe se pracuje se vstřícným učitelem, nebo tím, který přijde za školním psychologem sám s žádostí o spolupráci. U nemotivovaného učitele se často nedaří prolomit jeho obrany.

Příklady:

Především formou konzultací o žákovi nebo kolektivu, pozorováním v jeho hodinách, záznamy z pedagogických rad

Spolupráce s učitelem – konzultace, pozorování se zpětnou vazbou pro učitele.

Informace o obtížích žáka v daném předmětu, potřebě individuálního přístupu, projevech při hodině i při zkoušení.

Rozhovor, pozorování při hodině, nahlížení do prací žáka (sešity, písemné práce).

Průběžně zjišťuji informace o dítěti, o jeho chování, prospěchu, chodím se na dítě dívat do hodin.

6. Jak v diagnostice spolupracuji s rodiči?

V mnoha případech stojí zájem či starost rodičů o dítě na samém začátku diagnostického procesu. Pokud je iniciátorem sám žák, učitel nebo někdo jiný, je žákovi nabídnuta možnost spolupráce s rodiči (u žáků do 18 let probíhá diagnostika vždy na základě písemného souhlasu rodičů).

Spolupráce probíhá nejčastěji formou individuálních konzultací, společných s učitelem nebo i vedením školy, při výchovných komisích. Realizovány jsou individuální konzultace, schůzky za účasti učitelů, rodičů a školního psychologa, rodičovské skupiny (například dětí s poruchami chování).

Příklady:

Rozhovor o domácí přípravě, o způsobu učení, času věnovanému učení, případně o změnách chování dítěte, informace o rodinném zázemí, významných událostech v rodině, které by mohly mít vliv na vzdělávání žáka.

Rozhovor, chování rodičů v průběhu rozhovoru.

Formou rozhovoru, zjišťuji anamnestické údaje, případné výchovné problémy, prostě vše co se týká vývoje dítěte.

Spolupráce je nutná, neboť rodiče poskytují souhlas s individuální péčí. Dále poskytují cenné informace ze svého úhlu pohledu, z prostředí domova, o domácí přípravě. S rodiči spolupracuji také na nápravě problému.

7. Jak v diagnostice spolupracuji se ŠPZ (PPP/SPC)?

Při závažnějších problémech, kde je vhodné využít širší testovou baterii, provádí diagnostiku především školské poradenské zařízení (PPP a SPC). Spolupráce se školním psychologem je realizována především na úrovni vstupních informací a rozbohem zpráv z vyšetření, konzultací. Dále v případě, kdy je žákovi doporučen individuální vzdělávací plán, příp. u starších žáků uzpůsobení podmínek konání maturitní zkoušky.

Se SPC přijímáním zpráv o žácích školy s tělesným nebo smyslovým postižením, především informace, jaké speciální postupy využít k efektivnímu procesu učení.

Příklady:

V případě podezření na SPU ve spolupráci s rodiči žádáme o vyšetření školské poradenské zařízení. ŠPZ škole poskytne zprávu z vyšetření pro možnost další práce.

Spolupracuji s PPP – provádím u podezření na SPU vyšetření intelektu WISC III, konzultuji jednotlivé případy, mám možnost nahlížet do zpráv.

Jsem připravena poskytnout a poskytuji informace o žákovi ze školního prostředí, na základě domluvy realizuji psychologické vyšetření rozumových schopností žáka a výsledky zasílám ŠPZ. Spolupracuji také na nápravě, při individuální reedukační péči se řídím doporučeními danými ŠPZ.

8. Jak pracuji s diagnostickými zjištěními?

Školní psycholog eviduje dlouhodobě všechny důležité informace, v případě potřeby je využiji ke konkrétnímu účelu – návrh opatření: prevence poruch učení a školní neúspěšnosti, práce s ohroženými kolektivy, rozdělení žáků do tříd a k jednotlivým učitelům, předání do odborné péče mimo školu, úprava podmínek ve školním i domácím prostředí, sestavení IVP a jeho průběžné úpravy, ověření účinnosti opatření. Výsledky vždy školní psycholog vztahuje k předem domluvenému cíli, používá je jako podklad pro zlepšení situace žáka, orientuji se na práci s jeho zdroji, zároveň respektuje zjištěné limity.

Příklady:

Pokud jde např. o zprávy z PPP nebo zprávy klinického psychologa, na jejich základě vypracuji písemné doporučení pro učitele, jak zefektivnit proces učení nebo jak přispět ke zlepšení chování žáka. Tyto náměty kromě písemné formy probírám s vyučujícími také formou dialogu

V rámci metodické podpory učitelů při práci s žákem, případně formou individuálního vedení žáka.

Ve spolupráci se žákem, učitelem, rodičem případně ŠPZ se snažíme najít vhodné řešení na zmírnění obtíží.

Informace, které získám, pak zpracovávám v doporučení rodičům, pedagogům apod. Z těchto zjištění usuzuji na problém a navrhuji možné způsoby jeho nápravy. Pokud problém dle zjištění vyžaduje péči ŠPZ, odesílám také dané informace. Pokud ne, se zjištěními jsou seznámeni rodiče, jsou uložena v ŠPP, v souvislosti s návrhy nápravy jsou s nimi seznamováni učitelé.

Percepce možností dynamické diagnostiky školním specialistou

1. Které principy dynamické diagnostiky využívám?

V tématických zprávách je reflektováno zejména dlouhodobé sledování vývoje žáka, ověřování účinnosti navržených opatření při pohledu na žáka jako na bytost, která je neustálou součástí změny. Důraz je kladen na diagnostický proces jako vedení dialogu s aktivním přístupem subjektu i školního psychologa. Důležité místo v práci školního psychologa z pohledu dynamického přístupu k diagnostice má především sledování a formulace hypotéz o učebním stylu žáka.

Příklady:

Princip dlouhodobého sledování vývoje žáka.

Analýza učebního stylu dítěte.

Využívám pozorování žáka v průběhu výukového procesu, ověřuji si efektivitu metod, na kterých jsme se domluvili s vyučujícím. Pokud řeším rodinné problémy, všímám si, jak se žák projevuje ve třídě, o přestávkách.

Zaměřuji se na pozorování, rozhovor, zjišťování učebního potenciálu dítěte - schopnost učit se.

V čase mapuji problém a s využitím komplexních informací, tzn. i toho, jak se žák učí novému a zda dochází k dílčí nápravě, navrhuji další způsoby nápravy.

2. Ve kterých odborných problémech vnímám největší diagnostický potenciál z hlediska realizovaných intervencí (tedy ve kterých intervenčních programech je přítomna dynamická diagnostika, která průběžně mapuje dosažené posuny u jedince?)

Všude tam, kde jde o podporu rozvoje jedince. Informace o učební kapacitě dítěte - schopnosti učit se, vzhledu do procesu učení. Především u problémů školních, tzn. u školního selhávání, u specifických problémů školní práce žáka.

Příklady:

V práci s žáky s individuálním vzdělávacím plánem, dále pak u žáků dlouhodobě neúspěšných, selhávajících, se specifickými obtížemi a výchovnými problémy.

Specifické poruchy učení a chování.

Dynamická diagnostika má uplatnění v oblasti výkonových charakteristik (především kognitivní funkce).

Další možnost uplatnění je při hledání a ověřování efektivity při řešení výchovných obtíží.

Při řešení výukových obtíží (SPU, ADHD, nižší intelektové schopnosti), kdy konzultuji se žákem, rodičem, vyučujícím a hledáme, co nejefektivnější řešení. Pokud se žákem pracuji na řešení rodinných problémů, tak se zlepšení jeho situace může projevit v rozhovoru, v projektivních technikách, ve změně jeho chování ve škole.

3. Co se mi osvědčuje?

Především získávání informace ze všech dostupných zdrojů. Pracovat s aktuálními potřebami žáků a studentů, využívat diagnostiku jako nástroj sebepoznání. Kombinace opakovaných depistáží, vedení dítěte k tomu, aby samo vnímalo svoje silné stránky a oblasti neúspěchu. Hledání příčin možného selhávání spolu s dítětem.

Příklady:

Osvědčuje se mi v rámci práce s dítětem, zapojit rodinu, případně učitele a další spolupracující subjekty (PPP, SVP, OSPOD, FOD, dětský psychiatr) a společně pracovat na zlepšení situace dítěte.

Naslouchání, pozorování, při kterém je možné odkrýt reálný potenciál dítěte.

V čase mapuji problém a s využitím komplexních informací, tzn. i toho, jak se žák učí novému a zda dochází k dílčí nápravě, navrhuji další způsoby nápravy.

4. Co bych k jejímu dobrému využívání ještě potřeboval/a? (které znalosti, dovednosti, podmínky, metody...)**Příklady:**

Obecné aspekty dynamické diagnostiky jsou pro mne dobře pochopitelné. Uvítala bych vzdělávání zaměřené konkrétně na dynamickou diagnostiku žáka s konkrétními školními obtížemi. Za nutnou podmínku dynamické diagnostiky, tak jak je popsána výše, považuji nebýt pod časovým tlakem, mít dostatek prostoru k opakované práci s dítětem a především nebýt nucen ke stanovení diagnózy pro diagnózu (pouze kvůli „papíru“).

Důkladná znalost obsahu položek v testech – jakými dílčími kognitivními funkcemi jsou syceny – východisko k dalšímu kroku, a sice podpory rozvoje oslabených funkcí.

Zaškolení v osvědčených testovacích metodách při práci s jedinci i při práci se třídou.

Líbilo by se mi, abych těmito nástroji „testové minimum“ byla vybavena při vstupu do role školního psychologa a mohla začít metody používat.

Dostatek času (dynamické přístupy k diagnostice jsou rozhodně časově náročné).

Větší spolupráci zákonných zástupců. Ochotu učitelů zabývat se dítětem do hloubky.

Podrobnější znalosti o dynamické diagnostice, uvedení konkrétních praktických příkladů využívání dynamické diagnostiky.

Vzhledem k tomu, že jedná o metodu, která je nová, pak prakticky vše.

5. Které další faktory v rámci diagnostické rozvahy беру v úvahu? (např. osobnost učitele, rodiče, širší kontext...)

V tématických zprávách i diskusích se objevovalo: časové období v průběhu školního roku, týdne, dne a jeho vliv na výkony, aktuální situace v rodině a jak ji klient vnímá, dosavadní zkušenosti s prací učitele.

Příklady:

Dle možností, smyslu a potřeb pracuji vždy s co nejširším kontextem, nikoliv však ve smyslu zkoumání osobnosti zúčastněných osob, nejširší kontext ve smyslu „situačním“ (dítě bude o svém problému mluvit jinak v přítomnosti rodiče, či bez něj apod.).

Rodinné zázemí, emoční vývoj dítěte, vztah k učiteli, vztahy ve třídě.

Zajímám se o způsob vyučování učitele a o jeho osobnostní charakteristiky, o osobnostní charakteristiky rodičů, v některých případech se opírám o informace od pracovníků OSPOD, FOD, dětských psychiatrů, PPP, SVP.

V úvahu беру osobnost učitele, sociokulturní prostředí, ze kterého dítě vychází, samozřejmě i osobnost rodičů a jejich zájem o dítě a spolupráci se školou.

Všechny uvedené v nabídce – osobnost učitele, jeho učitelský styl, požadavky, které na žáky má, situaci ve třídě, osobnost rodičů a jejich výchovný styl.

6. Pokuste se o konkrétní popis postupu, který při dynamické diagnostice používáte.

- a. počáteční impuls (rodič, učitel, žák, popř. nabídka vycházející ze strany školního psychologa)
- b. první osobní setkání – definice cílů, smyslu, potřeb (informovaný souhlas) a nastavení dalších pravidel spolupráce (předávání informací, zahrnutí ostatních osob do procesu apod.)
- c. stanovení cesty k dosažení cíle
- d. ujasnění si, k čemu může být užitečná testová metoda
- e. po odsouhlasení – podrobné seznámení žáka s celým procesem
- f. realizace
- g. vyhodnocení
- h. práce s výsledky testovací metody formou vedení dialogu a vždy vztaženo k cíli
- i. konstruktivní (participativní) rozhovor rovněž směřující k dosažení cíle, očekávané změny
- j. společné hledání dalších možností a kroků, které by přispěly k pozitivní změně, práce se zdroji žáka
- k. průběžné společné hodnocení dosažených pokroků, průběžná zpětná vazba
- l. ve stejném modelu probíhá spolupráce s učiteli a rodiči
- m. vždy jde o dialog a hledání společných cílů
- n. s rodiči je potřebné pracovat jak individuálně (příprava), tak formou společného setkání rodič, žák, učitel, psycholog, popř. spec. pedagog

- o. k hodnocení změny již nejsou používány většinou testové metody, ale např. různé škály a otázky, kterými probíhá subjektivní hodnocení ve spolupráci se žákem či studentem

Příklady:

Pokud se objeví obtíž, pak se jedná prvně o depistáž v hodině. Poté rozhovor s učitelem, rozhovor s rodiči žáka, rozhovor s žákem, stanovení vhodných opatření a postupů, mapování účinnosti postupů a opatření.

Nejprve se snažím o získání informací z dostupných zdrojů, poté se domluvíme na nějakém konkrétním postupu a na způsobu jeho kontroly. Pokud se zavedené řešení neosvědčí, vymyslíme jiné, efektivnější.

Pokus o vhléd dítěte na proces učení.

Netroufám si tvrdit, že dynamickou diagnostiku zcela praktikuji. Osobně k diagnostickým závěrům přistupuji časem a až poté, co mám komplexní informace. Stěžejní je pro mne zpětná vazba o tom, co dobře zabírá, naopak jaké metody se neosvědčily - co postupně žák zvládá, co mu i přes specifický přístup nejde.

7. V čem spatřuji výhody (přínos) dynamické diagnostiky ve škole – pro žáka, pro učitele, pro škol. psych./sppg?

Znalost žákovy školní historie v širokém kontextu umožňuje pružně reagovat na aktuálně vzniklé potřeby, neopakovat stejné chyby, přiměřeně řešit vzniklé problémy, což ve výsledku usnadňuje proces výuky učiteli i všem žákům a zlepšuje atmosféru v kolektivu i celé škole. Výhody dynamické přístupu jsou potom spatřovány především v možnosti aktivního zapojení všech výše jmenovaných a tím zvýšení vlivu na řešení problému. V možnosti pomoci každému žákovi, aby pracoval v rámci svých plných možností individualizací v hlavním vzdělávacím proudu.

Výhodou práce školního psychologa je, že může vidět ve školním prostředí žáka v různých situacích (v kontaktu s vrstevníky, autoritou, zátěžové situace, volnější...), dále je zde prostor pro rozhovory s rodiči, učiteli, a proto je možné pružně reagovat na případné změny chování žáka.

Dynamický přístup zohledňuje některé znevýhodněné skupiny, jako jsou děti z různých etnických skupin, děti ze sociálně slabších rodin, děti s poruchami učení a chování.

Příklady:

Je zaměřena na potencionální rozvoj žáka a ne pouze diagnostické „nálepkování“. Žák je hodnocen v procesu, ne pouze na základě jednoho vyšetření.

Nové výhody pro učitele a šk. psychologa nebo spec. pedagoga v současné době neshledávám.

8. Jaká v dynamické diagnostice vidím úskalí, nevýhody a překážky?

Překážkou může být časová a organizační náročnost či obtíž v práci s celým sociálním systémem, potřebnost spolupráce několika subjektů.

Příklady:

Ve školním prostředí mne žádná úskalí nenapadají. Pokud by se s žákem pracovalo na individuálních konzultacích v jiném než školním prostředí, může být obtížnější pozorovat žáka v různých situacích a pružně na ně reagovat.

Časová a finanční náročnost, nedostatek kvalifikovaných odborníků a zároveň nedostatečné zpracování otázek reliability a validity.

Jako překážku vidím tlak po diagnostice okamžité a rozškatlukované do jednotlivých diagnostických kritérií. S dynamickou diagnostikou by diagnostické závěry nebyly již tak jednoznačné.

9. Která témata pociťuji ve vztahu ke statické a dynamické diagnostice důležitá pro otázku inkluzivního vzdělávání? Jaká je jejich role? Prosíme o vaše autentické názory, nikoli inspirace z literatury....

Dynamická diagnostika poskytne zpětnou vazbu, zda použité výukové metody podporují rozvoj žáků, využívají jejich potenciálu a zároveň přispívají k dobré atmosféře ve třídě. Dále lze dynamickou diagnostiku využít k výběru alternativních metod výuky, které podpoří efektivní práci se třídou, tj. co všechno potřebuje školní psycholog o třídě a žácích vědět (diagnostická rozvaha), aby zvládl rozvoj každého žáka dle jeho možností a potřeb v rámci inkluzivního vzdělávání.

Příklady:

Dynamická diagnostika mi umožňuje vidět potřeby žáka, odhalit problémová místa.

Pro inkluzivní vzdělávání je dle mého názoru důležité definovat omezení a silné stránky žáka (stanovení diagnózy – statická diagnostika). Po té by se mělo s danými zjištěními pracovat v rámci školy a zkoušet vhodné výukové prostředky pro daného žáka a také pracovat s kolektivem, do kterého žák přichází (dynamická diagnostika).

Dynamická diagnostika bere v úvahu proměnlivost žáka, to že u vyšetřování má být žák aktivní a testování je vlastně jakýsi proces, na kterém se podílí jak žák, tak i testující osoba. Odhaluje se potenciál dítěte, mohou se zde ukázat důvody jedincova selhání a také by toto testování mohlo poskytnout odpovědi na to, jak změnit současný stav, než jenom to, co jej způsobilo a jaká je jeho závažnost.

V rámci konceptu inkluzivního vzdělávání mezi těmito dvěma formami diagnostiky neshledávám rozdíl.

10. Vzdělávání k tomuto tématu považuji pro sebe za:

Ve všech zdrojích informací byl uveden zájem o vzdělávání v oblasti dynamické diagnostiky a uplatnění dynamických principů v práci školního psychologa nebo alespoň ochota se takového vzdělávání v rámci projektu zúčastnit.

11. Konkrétnější téma vzdělávání k tomuto tématu, o které bych měl/a zájem:

Příklady:

Měla bych zájem poznat nové diagnostické nástroje, chtěla bych být proškolená v práci s nimi a považuji za zajímavou možnost vyměnit si zkušenosti s kolegy v rámci dalšího vzdělávání.

Dynamická diagnostika ve vztahu k poruchám chování.

Prakticky vše co je potřebné k tomu, abych mohla provádět kvalitně dynamickou diagnostiku.

Dynamická diagnostika žáků s konkrétními školními obtížemi.

12. Mám k tomuto tématu poznatky či zkušenosti, které bych mohla nabídnout kolegům?

Jedna školní psychologka uvedla, že působila v projektu Třístupňový model péče ve spolupráci s bývalou IPPP. Nabízí sdílet zkušenosti z této práce, která principy dynamické diagnostiky uplatňovala:

Analýza zkoušky čtení při výuce analyticko syntetickou a genetickou metodou čtení. Vývoj čtenářství probíhá u obou skupin odlišně, vývojové fáze čtení mají odlišný charakter, odlišně se projevují též specifické a nespecifické obtíže ve čtení. Proto je třeba změna ve stávajících diagnostických postupech, aby nedocházelo k chybnému přidělování diagnózy SPU (stávající nástroje nejsou pro genetickou metodu čtení použitelné).

Analýza zkoušky čtení je zasazena právě do rámce vzdělávání „podle“ třístupňového modelu péče, kdy je třeba odhlédnout od standardních diagnostických postupů a využívat další zdroje, např. portfolia učitelů, práce s dílčími výsledky apod.

